

вестнитѣ „Популярни симфонически концерти“, които той поставя на една прилична художествена висота. Тѣзи концерти, достигнали числото 89, на времето единственитѣ симфонически концерти, изиграха една огромна роля за запознаване публиката съ най-хубавитѣ образци на симфоничната музика и оформяване на нейния вкус. 1917 се явява втората негова опера „Гургана“, въ която проличава голѣмия му даръ въ областта на битовата опера — играна до сега надъ 250 пжти. „Гургана“ бива последвана отъ оперетката „Златниот момиче“. 1920 А. бива премѣстенъ отъ Гвардията въ Военното училище — безъ всѣкава причина — нѣщо което залѣзва като тежка мжка въ неговата душа. Съ това премѣстване се туря край на едно толкова ценно дѣло, изградено съ голѣми усилия и жертви. Отъ 1919 до 1923 А. работи като диригентъ въ народната опера, дето постави музикално нѣколко опери, отъ които „Хугеноти“ — великолепно. Незаслуженото му и осѣрбително увольнение и отъ тукъ е втората неправда, извършена съ него — която се отразява твърде зле върху неговото здраве. Въ това време той написва третата си опера — „Запустялата воденица“ (за която получава първата премия у насъ за опера), последвана отъ „Цвѣта“ 1925 (наградена), „Косара“ (1927) и „Алцекъ“ (1930). 1924 А. бива повърнатъ наново въ Гвардията, гдето остава до 1927, когато отива пакъ въ Военното училище и работи до 1931. Почувствувалъ здравето си разклатено, въ началото на сѣщата година се оттегля отъ военна служба (като е изпълнявалъ преди това цѣли 10 години безвъзмездно и длъжността „инспекторъ на военнитѣ музики“) — заболява тежко — (едновременно — отъ гръдна туберкулоза и диабетъ) и склопна за винаги очи далечъ отъ родната земя. Значението на А., за българската музика е двойко: като най-голѣмъ и най-плодовитъ до сега нашъ оперенъ компонистъ, и като диригентъ. „Бориславъ“, „Гургана“, „Запустялата воденица“ и „Цвѣта“ съставятъ първиятъ периодъ отъ творчеството на А., въ който той оперира съ традиционни сръдства и пише въ стила на италиянскитѣ

оперни компонисти отъ XIX в., а „Косара“ и „Алцекъ“ — втори периодъ, въ който си служи съ модерни хармонични и др. изразни сръдства, като и въ двата периода творбитѣ му стоятъ подъ знака на народното звукотворчество (освенъ „Косара“). Вториятъ периодъ, който означава търсене на нови изразни сръдства и стилъ, е по-малко щастливъ, но все пакъ свидетелствуващъ за една напредничава музикална натура. Шесттъхъ негови опери и четиритѣ детски оперети изявяватъ у него едно безспорно дарование въ областта на оперното творчество, и той би постигналъ нѣщо много по-значително, ако имаше текстове съ достоинствата на истинско (оперно) либрето — липсата на каквито е, може би, причината за недостигане на единство и спонтанностъ въ цѣлостта на оперитѣ му, въ които, иначе, има отдѣлни великолепни сцени и мѣста. Оперитѣ на А. иматъ за насъ едно голѣмо културно историческо значение. А. е и първиятъ български симфониченъ диригентъ. Надаренъ съ необикновено тънко музикално чувство, той изработи отъ себе си, въ скоро време, единъ първостепененъ за нашитѣ условия диригентъ, на който бѣха чужди външнитѣ ефекти при дижирането, но който имаше вътрешна мощъ и обаяние. Освенъ изброенитѣ опери и оперети, А. е писалъ още съвсемъ малко: 3 номера „Български народни мотиви“ за пиано, и народни пѣсни за единъ гласъ, съ съпроводъ на пиано.

Атанасовъ, Никола — компонистъ, авторъ на първата българска симфония, род. 25 окт. 1886 г. въ Кюстендилъ, училъ въ тамошното педагогическо училище; 1906 постѣпва въ Загребската консерватория, дето Юенкъ — (хармония), Франьо Дуганъ — (контрапункъ и учение за музикалнитѣ форми) и Векославъ Розенбергъ — (свободна композиция и инструментация) сж били негови учители; 1912 абсолвира съ симфонията G moll — I, II и III части — (безъ Скерцото, което по-късно написва въ България), 1913—14 е стажантъ въ Ст.-Загорската мжка гимназия, 1915—16 учител въ Плѣвненската мжка гимназия, 1916—22 въ Ст.-Загорската девическа, 1922—23 въ I Софийска мжка и командиро-